

Yttrande
2024-11-19

(M, D, L, KD)
Ärendenummer 26

Yttrande angående – SDs yrkande om att införa nya direktiv för etableringslån

Yttrandet

Sverigedemokraterna föreslår att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas. Sverigedemokraterna har även tidigare lagt ett sådant yrkande samt skrivit en motion i frågan som behandlats av Kommunfullmäktige. Förslaget avfärdades då med argumenten att det redan idag säkerställs att individer inte erhåller dubbla ersättningar för samma period(er) genom att bevilja ekonomiskt bistånd som förskott på en förmån eller ersättning enligt 9 kap. 2 § socialtjänstlagen med möjlighet till återkrav. Utgångspunkten är alltså redan idag att det ekonomiska biståndet ska återkrävas vid dubbel ersättning. Frågan om det glapp som uppstår mellan de statliga ersättningarna är något som bör hanteras på nationell nivå, inte genom att införa modeller, kommunala lån till kommuninvånare, med tveksamt lagstöd. Vi kommer därför att avslå yrkandet.

Yrkande

2024-10-21

Initiativärende

Yrkande angående – Införa nya direktiv för etableringslån

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur ett etableringslån kan införas. Utredning ska innefatta både tiden från ankomst till inskrivning hos arbetsförmedlingen samt tiden från inskrivning tills etableringslånet utbetalas. Utredning ska innehålla såväl ekonomisk som övergripande konsekvensanalys.
2. Kommunstyrelsen i samverkan med socialnämnd Centrum får i uppdrag att se över tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd. Bistånd som beviljas under glapp 2 ska villkoras med återbetalningskrav enligt 9 kap 2 § Socialtjänstlagen. Beslutet gäller även i väntan på att socialnämnd Centrum fattar beslut om tillämpningsanvisningarna för ekonomiskt bistånd.

Yrkandet

Vi behöver se över hur nyanlända i högre grad kan bidra till den långsiktiga finansieringen av sin försörjning, exempelvis genom att göra om etableringsbidraget till ett etableringslån. På samma sätt som studenter försörjer sig med hjälp av studielån bör nyanlända kunna försörja sig med hjälp av lån under sin första tid i Sverige. Ett felaktigt system gör idag att nyanlända kan erhålla dubbelt bidrag under en och samma period. Genom att ersätta ett av bidragen med ett lån, säkerställer vi att inga dubbla bidrag betalas ut.

I glappet mellan att en asylsökande fått uppehållstillstånd och fram till det att olika bidrag börjar betalas ut, får den nyanlände ekonomiskt stöd som inte behöver betalas tillbaka. Effekten blir att dubbla bidrag betalas ut i onödan.

Genom att ställa krav och riktlinjer på motprestationer för att vara berättigad till försörjningsstöd, ökar vi människors delaktighet på arbetsmarknaden. Det är viktigt att förtydliga var och ens eget ansvar för försörjning för att eliminera de parallella samhällen och utanförskapsområden vi ser idag. Inför vi etableringslån, ägnas inte kommunala skattemedel åt det som är statens ansvar.

De som fått uppehållstillstånd och flyttar till kommunen, men fortfarande väntar på etableringsersättning från staten, får låna pengar av kommunen för att klara sitt uppehälle under detta "glapp", istället för att få försörjningsstöd. Pengarna ska sedan betalas tillbaka så snart det statliga stödet börjat komma.

Bakgrund:

I övergången mellan utbetalning av LMA-ersättning¹ och etableringsersättning² uppstår oftast två så kallade glapp:

- Asylsökande får en statlig ersättning som kallas LMA-ersättning. Ersättningen betalas ut i förskott.
- De flesta har sedan rätt till en annan statlig ersättning efter de fått sitt uppehållstillstånd, blivit s k nyanlända och flyttar till en kommun. Ersättningen betalas ut i efterskott.
- För att få etableringsersättning måste den nyanlände först ha varit på ett samtal på arbetsförmedlingen för inskrivning i den s k etableringen. Innan det mötet har den nyanlände inte rätt till några statliga ersättningar. För att kunna bli inskriven behöver den nyanlände ha fått sitt personnummer, vilket oftast tar ett par veckor efter att denne fått sitt uppehållstillstånd.
- Den period som löper innan inskrivningen ovan kallas för glapp 1. Denna period kan röra sig om veckor och till och med månader, då den nyanlände kan komma att behöva ekonomiskt bistånd.
- Men även i veckorna efter mötet på arbetsförmedlingen står den nyanlände utan pengar och då är det en prestationsbaserad ersättning som betalas ut i efterhand - det så kallade glapp 2. Det är under glapp 1 och glapp 2 som den nyanlände kan komma att behöva ekonomiskt bistånd.

Den nyanlände kan alltså i vissa lägen erhålla etableringsersättning för samma period som denne uppburit ekonomiskt bistånd. Några kommuner har valt att hantera "glappen" genom att bevilja ekonomiskt bistånd med villkor om återbetalning. Dessa kallas etableringslån, utifrån socialtjänstlagen heter det bistånd med villkor om återbetalning (återkrav).

Återkrav av ekonomiskt bistånd

Enligt huvudregeln i socialtjänsten (SoL) är bistånd enligt 4 kap 1 § inte förenat med återbetalningsskyldighet, men socialnämnden får under vissa förutsättningar fatta beslut om återkrav. Reglerna för återkrav finns i 9 kap, 1 och 2 §§ (SoL).

9 kap 1 § reglerar möjligheter till återkrav när bistånd utgått felaktigt eller med för högt belopp pga. medvetna eller omedvetna fel. Därutöver får nämnden enligt kap 9 2 § SoL 2 § återkräva bistånd som getts:

1. Som förskott på en förmån eller ersättning,
2. Till den som är indragen i en arbetskonflikt, eller
3. Till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar. Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än som avses i

¹ Ersättning som betalas ut till asylsökande med stöd av 2 § lag om mottagande av asylsökande med flera

² Ersättning som betalas ut efter beviljat uppehållstillstånd för de som deltar i arbetsförmedlingens etableringsprogram

4 kap. 1 § får socialnämnden återkräva hjälpen, om den har getts under villkor om återbetalning.

Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf ska vara skriftligt. Beslutet ska innehålla uppgifter om den eller de omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet ska delges den enskilde.

Det finns möjlighet för nämnden att ge bistånd utöver vad som följer av 4 kap. 1 § SoL. Bistånd enligt 4 kap 2 § SoL kan också återkrävas men endast om nämnden också gett det under förutsättning om återbetalning.